

HVA ER MENTALITET?

Hva er nå "mentalitet"? Ordet stammer fra latin, og det har noe med sinn, sjel, psyke å gjøre. Det er problematisk å skille de genetiske og miljømessige årsaker til "psyken". Når vi skal forklare et individs egenskap, tilbøyeligheter eller "væremåter" må vi ta hensyn til minst 3 faktorer: Arv (av gener), arv av miljø og erfaringer gjennom livet. I mentaltester for hund benytter man uttrykkene; mot, kamplyst, skarphet, tilgjengelighet med flere for å beskrive hundens mentalitet eller "vesensegenskaper".

"Læringspsykologien" mener at slik mentalitetsbegrepet benyttes i testsammenheng bare er atferd hunden viser etter visse påvirkninger som skudd eller skrammel (høy lyd nær hunden). Striden står om testene måler genetisk egenskap, "tilbøyeligheter", predisponerte atferder eller rett og slett bare lærte atferder. Noen individer består jo andre gangen de deltar på f. eks. en karaktertest, men ikke første. Miljøet har altså gjort sitt, individet har lært å reagere annerledes! Mange dyrleger har nok erfart at det er enklere å barbere en puddel enn en schæfer. Vanligvis blir en puddel introdusert for en elektrisk barbermaskin ved 4-ukers alder. Schæferen som blir introdusert for en elektrisk barbermaskin for første gang når den er 4 år, vil lett reagere annerledes (kanskje med redsel) enn en 4 år gammel puddel. Få kan med rette si at schæferen har dårligere "mentalitet" av den grunn!

Min erfaring er at noen raser viser hyppigere redselsreaksjoner enn andre, dette kommer klart til syne under forskjellige momenter på mentaltester (K-test, Funksjonsanalyse og MUH). Redselen er med på å påvirke hundens måte å reagere på de forskjellige momentene/påvirkningene som hunden møter i testene. Det å vise frykt i en del sammenhenger er fornuftig, men når f. eks. lydpåvirkningen har opphørt, bør individet komme rimelig hurtig i balanse igjen.

Hvordan hunder skal reagere når de møter fremmede mennesker avhenger nok blant annet av hvilke erfaringer som er gjort i tidligere møter. Hvordan hunder skal reagere på høye lyder avhenger av hvilke opplevelser hunden har hatt tidligere i livet i tilsvarende situasjoner. Det spiller en avgjørende rolle hvordan omgivelsene har reagert på hundens atferd. Har omgivelsene ignorert en eventuell redsel eller trøstet (forsterket) den? Det beste er å ignorere en slik redsel!

Etolog, E. Wilsson, skriver i "Etologi og dressurlære"; Det faktum at en hund reagerer å skudd første gang den utsettes for et skudd behøver ikke å bety at reaksjonen er medfødt.

Det er vanskelig å få en skuddredd hund til ikke å vise redsel når den hører skudd. Det er problematisk å få kontroll over forsterkningsbetingelsene slik at f. eks. redselsreaksjoner overfor spesielle lyder endres. Det vanskeliggjør det ytterligere om individet har hatt den uønskede atferden lenge, og det krever tid og systematisk trening å få endret atferden.

Det er ikke uvanlig at hunder som har klart seg på skuddprøven under K-test, har hatt helt andre reaksjoner ved tilsvarende skudd på en Funksjonsanalyse. Noen jegere opplever at hundene deres fungerer utmerket under jakt, der tåler de skuddene, men det hender at de samme hundene oppfører seg nærmest som et "nervevrak" under skudd på en K-test. Jegerne kjenner ikke hundene sine igjen fra skuddene som falt under jakten. Under jakten kan hunden være så fiksert på den oppgaven at den ikke "hører" skuddene.

Vi vet at hormonelle endringer ved kjønnsmodning og løpetid kan ha en innvirkning på individets atferd i det aktuelle tidsrom, men hvilke varige endringer eventuelle ”uheldige” opplevelser i nevnte perioder kan gi, er vanskelig å si. En del hannhunder tester grensene ekstra under den fysiske og psykiske kjønnsmodningen. Tar man kampen opp mot dem da, får hundene trent seg i det! De kan oppføre seg mer voldsomme enn de ellers har gjort, og kanskje høste positive erfaringer ut av voldsomheten! Det er ingen tjent med! Testresultatet i nevnte periode kan også bli annerledes!

Mentaltester

Hvor store kull en tise får bestemmes av en rekke faktorer blant annet ernæring og alder etc. Selv om bare 10-20% fertiliteten skyldes gener, kan man gjennom kontrollert avl, bedre den. På samme måte kan man gjennom systematisk testing, si noe sikkert om de genetiske egenskapene, i forbindelse med atferder som vises under MUH-testen, hevder etolog Per-Erik Sundgren i en artikkel i svensk Hundsport.

Vi trenger hunder som er mental stabile enten det er familiehunder eller tjenestehunder i politiet eller tollvesenet. Selskaphunder bør også ha mentale egenskaper som gjør dem skikket til å takle små og store uforutsette hendinger i hverdagen som f. eks. høye lyder, mennesker som beveger seg rart eller et skudd fra en hagle under en tur i skogen. Mentaltestene gir deg en pekepinn på hvordan din hund vil takle ovennevnte.

MUH-testen, innhold og bedømming.

M U H, eller "Mental beskriving av unghund", er en test som er utarbeidet i Sverige og som bygger på testresultater av 1200 hunder.

9 forskjellige raser herunder belgiske gjeterhunder som innbefatter 4 varianter, ble testet. Man fant dramatiske forskjeller på hvordan de ulike rasene reagerte på de 21 standardiserte testsituasjonene.

Selv innen en og samme rase viste avkom etter forskjellige hanner store atferds variasjoner. Collie, belgerne og delvis dobermann viste de mest intensive redselsreaksjoner! Mer enn 17% av colliene måtte avbryte før testen var ferdig. Ca 10% av dobermann måtte også det!

Reaksjoner på skrammel (tett inntil hunden) var forskjellig fra reaksjon på skudd (avstand fra hunden) for schæfer, men ikke for collie. Collie viste stor redsel for begge, men schæfer bare for skrammel! Schæfer, riesenschnauzer, rottweiler, dobermann og boxer viste stor lek og jaktlyst. Det er viktig for et godt resultat i brukshundsport.

Eksempler på testsituasjoner:

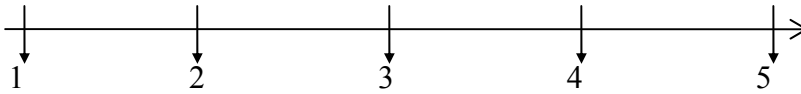
- a) Hundens kontaktvillighet.
- b) Lyst til å leke med en gjenstand.
- c) Lyst til å jage etter en gjenstand.
- d) Hvor stresset blir hunden av inaktivitet?
- e) Hundens reaksjon på overraskelser.
- f) Hundens reaksjon på trusler mot fører.
- g) Overraskende lyd nær hunden.
- h) Skudd på avstand fra hunden.
- i) Hundens reaksjon på utkleddede mennesker i forskjellige sammenhenger.
- j) Tid på avreagering etter redsel, før individet igjen blir rasjonell i sin atferd.

"KARAKTERER" 1

1 = minste intensitet av en atferd.

5 = høyeste intensitet av en atferd.

Kontaktvillighet:

Hund går i bånd med fører gjennom en gruppe med fremmede mennesker og mot en figurant. Karakteren 1 gis til en hund som ikke tar kontakt frivillig og viser påtagelig skepsis mot menneskene. Jo villigere hunden tar kontakt, jo høyere karakter, men den som er overivrig og hopper opp mot ansiktet (uten invitasjon) får karakteren 5. Verken 1 eller 5 er spesielt bra for en politihund, men selskaphunder bør kanskje få 4 eller 3.

I lek og jaktmomentet prøver man å få hunden til å leke og jakte på en egnet gjenstand. Karakteren 1 får hunder som ikke bryr seg, og karakteren 5 gis til hunder som har problemer med å stoppe aktiviteten. Hva er best? Det kommer mye an på hva man skal bruke hunden til. Skal man ha en rolig hund som ikke krever for mye, ønsker man nok ikke en hund som ikke klarer å stoppe lekeaktiviteten. Den kan bli for brysom og aktiv i enkelte familier. Andre foretrekker en slik hund dersom man skal konkurrere i agility og eller lydighetsprøver (LP). Ønsker man å få litt roligere individer i rasen, bør man gjerne velge bort de mest aktive individene som avlsdyr. Det handler om hvilke problemer man strir med i rasen og vil forbedre!

Karaktertest

K-test er for så vidt en enklere utgave av funksjonsanalysen. Den ble innført i Norge i 1981, testen tilsvarer den svenske "Karakterprov". Man må ha med originalt registreringsbevis (stamtavle) for å få testet hunden. Hunden må være 10 måneder for å delta på testen. Testen består av 5 momenter og de skal være plassert så langt fra hverandre at hunder mister kontakten med foregående moment før den introduseres for neste. Hunden skal under testen være koblet til en førerline på minst 1,5m og fører anmodes om å gå en vanlig søndagstur etter angitt løype.

Ved en karaktertest testes hunden tilgjengelighet. Hvordan oppfører hunden seg når den møter fremmede mennesker. Dommerne skal kunne kontrollere eventuelle registreringsnummer i øret eller avlese microchipsen. Hunder som reagerer aggressivt på dette, stryker på testen. Etter at tilgjengeligheten er testet, gå ekvipasjen videre i løypen mot en passiv figurant. Denne sitter i skjul og er ofte tildekket av to svarte bossekker. Den rasjonelle hunden bruker nesen sin og finner fort ut at det er et menneske som sitter der. Hunder som er sosiale klarer dette momentet lett, men noen hunder makter ikke påkjenningen og klarer ikke å av reagere. Det 3. momentet er en overraskende lydpåvirkning. Ofte er det en kjetting som faller ned på en blikkplate. Dette skjer relativt tett inntil hunden, og mange hunder reagerer med en fornuftig unnamanøver. Deretter skal hunden av reagere og ikke vise noen form for redsel for stedet eller situasjonen. Neste moment er en visuell påvirkning, det skjer ved en plutselig tilsynekomst av et uvanlig kledd menneske som beveger seg "unaturlig" og raskt på skrått fra ekvipasjen. Hunden skal av reagere og ta kontakt med figuranten når denne forblir passiv eller innbyr til kontakt med hunden. Til slutt utsettes hunden fra skudd fra en startpistol. Skuddet presenteres først etter at hunden leker med fører. Lekeaktiviteten skal kunne gjenopptas etter skuddet. Deretter presenteres et skudd når hunden er passiv. Hunden kan orientere seg mot skuddet, men ikke vise redsel eller flukttendenser. Noen raseklubber legger stor vekt på denne testen, de fleste gjør det ikke.

Funksjonsanalyse

Funksjonsanalysen er en betydelig mer omfattende test enn K-testen. Der tester man blant annet; hundens kontakvillighet, hardhet, mot, flokkfølelse, dominans forsvarsløst, sosial kampløst, jaktkampløst på stort og lite bytte, lydfølsomhet og skuddprøve. Dette er begreper som stort sett er mangelfullt definerte atferdsformer både i psykologien og etologien, eller overhodet ikke definerte. I Canis nr. 1 1999 er **mot** definert som; **Evne til selvstendig å løse en oppgave, handlekraft**, (artikkel av Stein K. Presthus.) I "Etologi og dressurlære" av Erik Wilsson står det på side 116; **Dådkraft är det samme som "mod" eller förmögan att övervinna rädsla. Med definitionen följer at man inte kan bedömma en hunds dådkraft förrän den först har reageret med rädsla.** Med så forskjellige utgangspunkt er det, etter mitt skjønn, en lang vei "å gå" med henhold til begrepsavklaringer!

Vanligvis tar en F-test 1 time, mens karaktertesten ikke behøver ta mer enn 12-15 minutter. Funksjonsanalysen brukes hovedsakelig for å teste ut hvilke hunder det er verdt å satse på som tjenestehunder i det offentlige og det sivile. Politihunder, mineryddingshunder, militærhunder og førerhunder gjennomgår normalt en slik test før man begynner utdannelsen av hunden. Testen kan luke ut hunder som ikke er egnet til en eller flere tjenester. En hund med moderat eller liten søkslyst er ikke noe å satse på som narkotikahund, men den kan bli en grei førerhund. Testen er til hjelp både for å si noe om individet og dersom man tester et helt kull, vil man kunne si noe om det hvor bra eller dårlig kombinasjonen var til å produsere hunder med spesielle egenskaper. Testen er under stadig utvikling, men i mangel av noe annet, er det den eneste rettesnoren man har i avlsarbeidet.

Hunder som kan testes må være mellom 22 og 48 måneder. Hunder som skal mentaltestes må være registrert i NKK eller samarbeidende utenlandsk kennelklubb. Man må ha med originalt registreringsbevis (stamtavle) for å få testet hunden.

En del hunder består ikke testene, og fra tid til annen må dommerne bare avbryte testen fordi det blir en for stor påkjenning for hunden. Hunden får bestått eller ikke bestått på testene, og hund som stryker, er like god hund for eier som den var før testen!

Hva skal styre hundeavlen?

Trenger vi tester, bør hunder som stryker gjentatte ganger på en Karakter-test nødvendigvis brukes i avl? Trenger alle hunder, selskapshunder, brukshunder eller jakthunder testes på samme måte?

De nåværende testene er i sin opprinnelighet utviklet for å si noe om hundens bruksduelighet. NKK bør alltid jobbe mot å utarbeide bedre og sikrere mentaltester, og tester som oppdretterne av de fleste raser kan si seg villig til å gå med på som krav for å få benyttet hunden i avl. Målet bør være at mentaltesten tilpasses flere raser, spesielt selskapshunder! De trenger ikke være spesielt lekelystne, ha stor jaktlyst, men de bør være sosiale og ikke redde eller aggressive.

Det vanlige er at oppdretterne selv avgjør om hunden har en "mentalitet" som er verd å føre videre. Raseklubbene setter stort sett bare krav om utstillingsresultater for avlshunder. Det er vi ikke tjent med på sikt. Hundens helse og mentalitet bør bli to faktorer som teller i avlsarbeidet, og som man bør få vurdert av andre enn eier/oppdretter på samme måte som utseende.

MUH-testen anses av mange som et viktig redskap til å forbedre rasenes mentale egenskaper. Testen er en videreutvikling av Statens Hundskoles tester. Den er tilpasset hunder mellom 12-18 måneder! I Sverige benyttes testen av mange brukshundraser, og man har gode resultater med henblikk på å plukke ut gode avlshunder som "produserer" mindre aggressive hunder. I tidligere tider da hunden var et "nyttedyr", avlet man på individer som viste seg samarbeidsvillige, arbeidssomme og mentalt stabile hunder, slik er det ikke alltid i dag!

Per-Erik Sundgren er leder for en avdeling for smådyravl ved Sveriges landbruksuniversitet. Han er bekymret for deler av dagens hundeval, han hevder at en rekke hunderaser er "utsatt" for avl med kraftig feilrettede mål som f. eks. ekstreme eksteriørtyper med påfølgende sykdomsproblemer. Det er en kjent sak at det finnes en del raser som ikke makter å pare seg på normalt vis, andre kan ikke føde valper uten keisersnitt. Det finnes langt flere eksempler, dessverre.

Oppdretter har gjennom det siste århundre hatt fremgang med avlsarbeidet og skapt fremgangsrike hunder i utstillingsringen, bruks- og jakthundprøver. Mange har som regel benyttet seg av nær slektskapsavl, innavl eller linjeavl. Ønsker man på kort tid å skape en eksteriørmessig enhetlig form, skjer det raskest gjennom innavl, men prisen kan være høy. I dag har vi stort sett relativt enhetlige raser, det var ikke tilfellet for 100 år siden. Den gang kunne man forsvare innavl ut ifra ønsket om raskt å skape enhetlige raser. Når man i lang tid har drevet innavl, kommer den arvelige variasjon til å være redusert for alle arveanlegg, ikke bare de man er interessert i skal være det. Sundgren hevder at hundens immunforsvar og fruktbarheten blir redusert ved sterk innavl. Det fører til færre fødte valper og de som blir født, er ikke så friske og vitale som de burde være. Kroppsstørrelsen går også ned både hos nyfødte og voksne dyr.

En viktig grunn til at oppdretter ikke tar problemet alvorlig er trolig at kunnskapen er for liten. Tidligere trodde man at innavl var vanlig hos hundedyr i naturen, men det er det ikke. Det er ikke vanlig at faren parer seg med datteren. Moderne atferdsstudier sier oss at nye flokker oppstår ved at to individer som har forlatt hver sin flokk, finner hverandre, parer seg og danner en ny flokk. Når innavl rammer ulver i fangeskap, viser det seg at det får samme uheldige konsekvenser som hos andre dyr. Ulver i naturen er sjelden opphav til mer enn 30-40 avkom, som regel langt færre. Selv hannen sprer ikke sine gener til mange individer. Da opprettholdes mangfoldet til beste for arten. Hos hunder er situasjonen en annen.

Rekorden har en hannhund som er far til ca 1400 individer. Det sier seg selv at med så mange avkom etter seg øker sannsynligheten for nære slektninger pares. Det fører på sikt til dårligere helse på hundene og det man kaller innavlsdepresjon.

M Bakken og O. Vangen skriver i sin forskningsrapport om atferd og arv blant hunder, sitat: "Diskusjon" (sakset fra Belgerbladet);

Selv om de fleste hundeeierne mente at hunden oppfylte de forventninger de hadde da de kjøpte valpen, viste undersøkelsen at en del eiere ikke opplevde den glede de hadde forventet ved hundeholdet på grunn av at hunden viste atferdstrekk som de fant vanskelig å kontrollere. Ikke overraskende var de alvorligste problemene relatert til hundens aggressive atferd overfor eieren og hans familie, hundens atferd i møte med andre hunder og hundens atferd når den ble etterlatt alene. Alvoret i problemene gjenspeiles ved at hunder som frekvent viste disse atferdstrekkene var sterkt overrepresenterte blant hundene som var omplasserte eller avlivet. Likelydene resultater finner vi også i flere andre undersøkelser der blant annet Bredal (1996) i sine livstidsstudier hos hund viste at den mest hyppige dødsårsaken for yngre hunder var aggresjoner og atferdsproblemer, og at disse sto for 8-19% av den totale dødeligheten hos de undersøkte rasene.

Undersøkelsen viste også statistisk sikre forskjeller mellom de forskjellige hunderasene med hensyn på sannsynligheten for å få en valp som utviklet et atferdsproblem. Minst like viktig var den store variasjonen i atferd mellom avkom etter de forskjellige avlshannene innen rasene gjenspeilt i de høye arvbarhetsestimaterne for flere av problematferdene. Det mest ekstreme tilfellene har vi funnet i en av de senere undersøkelsene der ca 65% av avkommene etter to av de undersøkte avlshannene hadde vist aggresjon overfor eier eller andre familiemedlemmer. Blant disse hundene var en stor andel avlivet før de var to år.

Tidligere var det stor usikkerhet om vi kunne snakke om arvelighet i atferd hos høyerestående dyr. Dette skyldes at disse dyrene har stor læringsevne og at dyrets atferd i stor grad er styrt ut fra tidligere erfaringsbakgrunn.

I dag er dette synet i rask forandring, og gjennomgående vil de fleste biologer og psykologer være enige om at dyrene har en genetisk predisponering for et gitt atferdsrepertoar.

Spørsmålet vil i stor grad dreie seg om hvor påvirkelig og foranderlig denne predisponeringen er gjennom forskjellige miljøpåvirkninger eller ved læring. De høye arvegradsestimaterne som ble funnet for flere av atferdstypene i den presenterte undersøkelsen, viser at den genetiske predisponeringen er sterkere enn vi gjennomgående tidligere har antatt.

*Undersøkelsen legger grunnlaget for at hundens atferd kan inkluderes som en bestanddel i avlsarbeidet og at Norge kan bli et foregangsland innen dette området. Det nødvendige utviklingsarbeidet er gjennomført. Men for at dette arbeidet ikke bare skal forbli et interessant blaff i media og innen det vitenskapelige miljøet, er det nødvendig at raseklubbene er villige til å starte et systematisk registreringsarbeid med hensyn på hundenes atferd. Resultatene fra dette arbeidet må tilrettelegges og offentliggjøres slik at oppdretterne kan benytte denne informasjonen. En sideeffekt av arbeidet vil være at nye valpekjøpere kan få et godt grunnlag for å vurdere atferdsforskjellene mellom de forskjellige rasene og eventuelle ulikheter mellom avkom etter forskjellige avlsdyr innen rasen før de velger valp. Framtidens hundeeierne vil dermed i større grad enn i dag kunne påvirke avlsarbeidet ved at oppdrettere som benytter avlsdyr fra linjer med de ønskede atferdstrekkene lettere må antas å få solgt sine valper enn oppdrettere som avler på dyr fra linjer med atferd som færre valpekjøpere ønsker." **Sitat slutt.***

Dorrit Feddersen-Petersen, en meget anerkjent etolog, hevder at det vitenskapelig sett er meget problematisk å snakke om hundens karakter eller mentalitet. Å sette likhetstegn mellom defekter i hundens mentalitet og atferdsforstyrrelser er ikke ensbetydende med at uttrykket mentalitet dekker dens atferd. Snarere er det slik at man avdekker hundenes karakter eller mentalitet gjennom å observere dens atferd. En hund betraktes som ikke karakterfast dersom den plutselig ikke gjennomfører en prestasjonsprøve, selv om den tidligere har gjort med glans. Årsaken til denne atferdsendringen kan ligge i terrenget eller det øvrige miljø. Til begrepet karakterfasthet hører altså det at en innlært atferd er stabil over tid til.

(Kanskje handler det mer om generalisering! Forfatters anmerkning.)

Det er en del karaktertrekk man ikke ønsker hos noen hunder, blant annet nervøsitet og engstelse overfor mennesker. Jakthunder må ikke være redde for skudd, førerhunder må ikke ha kamplyst eller "jakt drift" og familiehunder må være positive og tilgjengelige overfor mennesker.

Dorrit Feddersen-Petersen hevder at bindingen til menneske, hundens utholdenhet, dens evne til å lære ved hjelp av assosiasjoner og kombinasjoner inngår i begrepet karakter. I tillegg kommer de mer, etter Dorrit Feddersen-Petersen mening, diffuse begrep som hardhet, skarphet og mot inn under begrepet mentalitet eller karakter. Hun har følgende definisjon av begrepet karakter:

Begrepet karakter omfatter generasjoners atferd overfor mennesker, hundens binding til mennesker og atferd overfor fremmede mennesker og dens forhold til artsfeller. En viktig faktor er hundens tilbøyelighet til å dominere eller hurtig å innordne seg. I tillegg inngår hundens totale atferdsrepertoar som kan være komplette eller mangelfull i en eller flere funksjonskretser (preprogramerte atferdsmønstre).

Videre skriver hun at det er problematisk å teste en hunds individuelle atferd overfor omverdenen. Et problem er vi mennesker gjerne bedømmer hunden "antromorft", etter menneskelige egenskaper, istedenfor å observere hvorvidt den utviser biologiske formålstjenlige atferder, og hvordan hunden har tilpasset seg omverdenen.

Dessuten gjelder det å avgjøre hvilke atferder som er medfødte, hvilke atferder som er blitt "ødelagt" av et ugunstig miljø og hvilke atferder som er blitt "tilslørt" av et optimalt eller spesielt godt miljø. Alle hunder som blir testet har jo vært igjennom den sensible sosialiseringstiden, med høyst forskjellige erfaringer. Det gir selvsagt innvirkning på testresultatet. Skulle hunden i tillegg ha vært igjennom en "utdanning", blir det selvsagt vanskelig eller umulig å svare på spørsmålet: **"Skyldes det arv eller miljø?"**

Videre stiller Dorrit Feddersen-Petersen spørsmålet om det er mulig å oppfatte alle karakterkomponenter riktig i løpet av en kort testperiode. Hvilke forandringer er karakteren underkastet? Hun mener at man burde ta en ny test umiddelbart etter den første testen. Dersom det ble obligatorisk, ville det være vanskelig for hundeeieren å trene hunden sin slik at dommerne kunne bli lurte, men de ville kunne få de svar som ikke var tilstrekkelig belyst ved første test. Hun er klar over at dersom det går lang tid mellom de to testene, så vil ærgjerrige hundeeiere trene hunden sin med henblikk på å få best mulige resultater.

Til tross for alle vanskeligheter og mangler mentaltestene har så vil hun ha dem. Slike tester forhindrer iallfall at "atferdshandicapede" dyr anvendes i avl, sier hun.

Hun er glad for at flere raseklubber legger vekt på å få testet avlshundene og at andre kriterier enn de rent morfologiske (fysisk utseende) styrer avlen. Hun synes det er viktig fordi at både fysiske defekter og atferdsforstyrrelser kan være genetisk betingede. Hun mener at man må være spesielt oppmerksom på å utelukke aggressive dyr hos de raser som gjennom århundre har bygget avlen opp rundt aggressive dyr. Hun tenker da spesielt på en del kamphundraser. *Det er ikke nok at hodeform, ørestilling og farge styrer avlen, sier hun.*

Vakre hunder er ikke nok!

Min påstand er at per dato styres hovedsakelig hundeeielsen i Norge av utstillingsresultater, dessverre! Noen utstillingsdommere uttaler seg skråsikkert om hunders mentalitet etter noen minutters "bekjentskap". Det er uttalelser som er betydelig mindre "pålitelige" enn to funksjonsanalysedommers vurdering etter en times "bekjentskap". I mangel av noe annet trenger vi mentaltester, riktignok bedre enn de som brukes i dag!

De kommer nok!

Nils A. Johannessen

Kilder;

"Etologi og dressurlære", E. Wilsson

Artikler av A. Hallgren, fra "Hundsport"

Artikkel av M. Bakken fra "Belgerbladet"

Artikkel av P. E. Sundgren, fra "Hundsport"

"En bok om hundpsykologi", Dorrit Feddersen-Petersen.